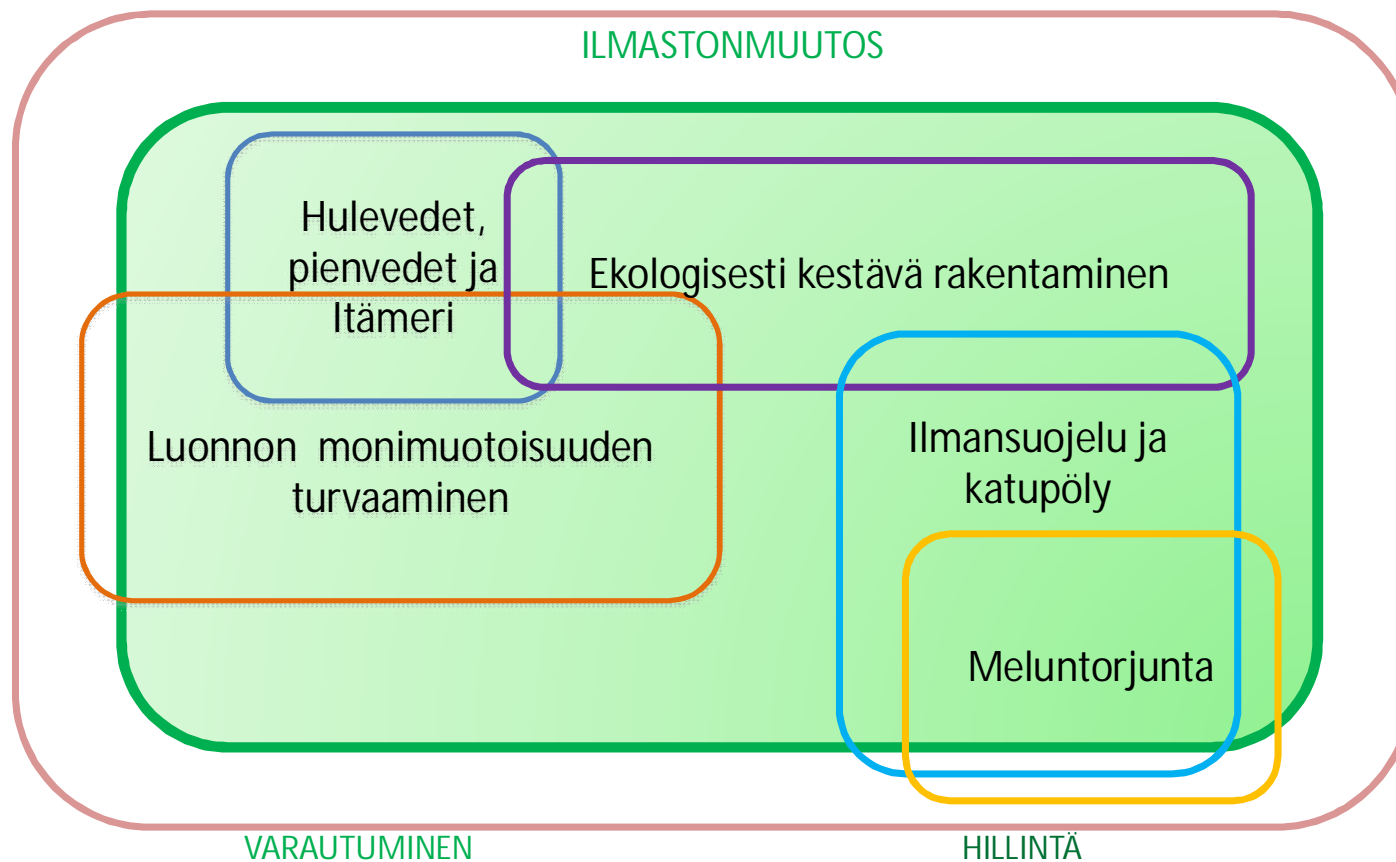

YMPÄRISTÖOHJELMA 2013-2016

YMPÄRISTÖJOHTAMINEN, YMPÄRISTÖTIETOISUUS JA -VASTUULLISUUS

Rakennusviraston ympäristöohjelma 2013–2016

TAVOITE	PRIORI SOINTI	TOIMENPIDE	PÄÄTÖS, TAUSTASELVI- TYS, JOHON TOIMENPI- DE PERUSTUU	VASTUUTAHO (toimenpiteen toteuttaja)	MITTARI, SEU- RANTA	AIKA- TAULU	RESURSSIT, KUSTAN- NUKSET
---------	------------------	------------	---	--	------------------------	----------------	---------------------------------

HENKI LÖSTÖÖN VAI KUTTAVAT TOIMET

1. YMPÄRISTÖJOHTAMISEN KEHITTÄMINEN JA YMPÄRISTÖOSAAMISEN PARANTAMINEN

1.1 Vankistetaan Ekotuki-toiminnan asemaa	A	1.1.1 Päivitetään ekotukihenkilöiden tehtävänkuva ja käydään esimieskeskustelut. Ekotukitoiminta otetaan osaksi viraston perehdyttämissuunnitelmaa. Vahvistetaan ekotukihenkilöiden roolia virastotalon energiansäästötyössä.	Helsingin kaupungin ympäristöpolitiikka, Ekokompassi järjestelmä, viraston energiansäästön toimintasuunnitelma	HAO/ kehittämisspalvelut, henkilöstöpalvelut ja ekotukihenkilöt	tehtävänkuvan määrittäminen, päivitetty perehdytysuunnitelma	2013–2014	Virkatyönä vastuuosastolla
---	---	---	--	---	--	-----------	----------------------------

2. ILMASTONMUUTOKSEN HILLINTÄ

2.1 Edistetään henkilöstön mahdollisuuksia vähentää työssä käymisestä aiheutuvia päästöjä.	C	2.1.1 Kannustetaan esimiehiä huomioimaan etätyöt entistä paremmin työsuunnittelussa ja kehityskeskusteluissa. Etätyöskentely otetaan keskeisesti huomioon Helsingin teknisen alan virastojen yhteisen tilahankkeen suunnittelussa.	mm. Pääkaupunkiseudun ilmastostrategia 2030, Helsingin ilmansuojelun toimintaohjelma 2008–2016 (I.4, II.5 ja II.10)	HAO/ henkilöstöpalvelut ja ARK, Kaikki osastot	Etätyösopimusten määrä, tietoisuuskartoitusta	2014–2016	Virkatyönä vastuuosastolla
	C	2.1.2 Järjestetään taloudellisen ajotavan koulutusta ensisijaisesti oman auton tai viraston autojen käyttöoikeuden saaneille.	Covenant of Mayors, Ekokompassi, ISO 14001	HAO/ henkilöstöpalvelut / kehittämisspalvelut yhteistyössä osastojen kanssa	Taloudellisen ajotavan koulutuskerrat	2014–2016	Resurssit koulutukseen osallistujasastoilta
	C	2.1.3 Edistetään henkilöstön ekologisia liikkumistapoja lisäämällä henkilöstön tietoisuutta olemassa olevista etuuksista kuten työsuhdematkalippueduista, järjestämällä keväisin pyörähuoltopäiviä sekä parantamalla pukukoppien ja pyörätelineiden käytettävyyttä ja saavutettavuutta. Päivitetään tarvittaessa työmatka- ja työasiamatkaliikkumisen periaatteet.	Ekokompassi, ISO 14001	HAO/ kehittämisspalvelut, henkilöstöpalvelut ja viestintäpalvelut	Työmatkaliikkumisen sivun päivittäminen Helmiin, Helmi-uutisten määrä, pyörätapahtumiin osallistuneet	2013–2014	Virkatyönä vastuuosastolla

Rakennusviraston ympäristöohjelma 2013–2016

TAVOITE	PRIORI SOINTI	TOIMENPIDE	PÄÄTÖS, TAUSTASELVI- TYS, JOHON TOIMENPI- DE PERUSTUU	VASTUUTAHO (toimenpiteen toteuttaja)	MITTARI, SEU- RANTA	AIKA- TAULU	RESURSSIT, KUSTAN- NUKSET
---------	------------------	------------	---	--	------------------------	----------------	---------------------------------

TOIMI ALAN YMPÄRISTÖVAIKUTUKSIIN VAIKUTTAVAT TOIMET

1. YMPÄRISTÖJOHTAMISEN KEHITTÄMINEN JA YMPÄRISTÖOSAAMISEN PARANTAMINEN

1.1 Edelleen kehitetään ympäristöjohtamista ja ympäristöjärjestelmää sekä parannetaan ympäristöosaamista	A	1.1.1 Otetaan ekokompassi ympäristöjärjestelmä käyttöön yhteistyössä ekotukihenkilöiden kanssa. Lisätään ympäristöjärjestelmän tunnettavuutta toimitoissa järjestämällä ympäristöjohtamisen koulutusta ja tiedotusta viraston johdolle, keskijohdolle sekä henkilökunnalle.	Helsingin kaupungin ympäristöpolitiikka, Ekokompassi ympäristöjärjestelmä, tehdään yhteistyössä ympäristökeskuksen kanssa.	HAO/ kehittämisspalvelut, tilapalvelut, ekotukihenkilöt, yhteistyössä osastojen kanssa	Ekokompassi ympäristöjärjestelmä käyttöön otettu ja hyväksytty, koulutusten ja tiedotteiden määrä	2013–2014, koulutukset jatkuvat 2015	Virkatyönä vastuuosastolla, ekotukihenkilöt, auditointiin konsultti
	A	1.1.2 Arvioidaan rakennusviraston toiminnan kannalta keskeisimpien toimintojen ja hankkeiden ympäristövaikutukset. Lisäksi ympäristötiedonkeruuta parannetaan sisällyttämällä urakoihin raportointivelvollisuus: energiankulutus, jätemäärät, polttoaineenkulutus.	Viraston strategia, Ekokompassi ympäristöjärjestelmä	HAO/ kehittämisspalvelut, kaikki osastot	Valmistuneet arvioinnit ja kehittämissuositukset ympäristöjohtamisjärjestelmään	2013 alkaen	Virkatyönä vastuuosastolla, konsulttityönä
	C	1.1.3 Kehitetään ympäristötilinpitoa tasottaen osastojen välisiä eroja: Tietojärjestelmäpohjaisen tiedonhauksen toimintamallien ja ohjeistuksen kehittäminen, merkittävimpien tilaamisprosessien läpikäynti ympäristötilinpidon kannalta. Osastokamreerien koulutus.	Kaupungin ja rakennusviraston ohjeistus ympäristötilinpidosta, tehdään yhteistyössä ympäristökeskuksen kanssa.	HAO/ kehittämisspalvelut, talouspalvelut, tietotekniikkapalvelut, yhteistyössä osastojen kanssa	Kaikki osastot ympäristötilinpidossa mukana 2013, ohjeistuksen päivittäminen 2014, koulutus 2015	2013–2016	Virkatyönä vastuuosastolla
	C	1.1.4 Järjestetään henkilöstölle koulutuksia erilaisista kaupungin ja viraston strategioista, ohjelmista ja selvityshankkeista (mm. EkoRak-Infra, kestävät hankinnat, Luontotietojärjestelmä-tietoisku)	Ekokompassi ympäristöjärjestelmä, Helsingin kaupungin ympäristöpolitiikka	HAO/ henkilöstöpalvelut, kaikki osastot	Koulutuspäivät, osallistujien määrät	2013–2016	Virkatyönä vastuuosastoilla

Rakennusviraston ympäristöohjelma 2013–2016

TAVOITE	PRIORI SOINTI	TOIMENPIDE	PÄÄTÖS, TAUSTASELVI- TYS, JOHON TOIMENPI- DE PERUSTUU	VASTUUTAHO (toimenpiteen toteuttaja)	MITTARI, SEU- RANTA	AIKA- TAULU	RESURSSIT, KUSTAN- NUKSET
---------	------------------	------------	---	--	------------------------	----------------	---------------------------------

1.2 Kehitetään kestäviä hankintoja	A	1.2.1 Laaditaan yleinen ohjeistus ympäristönäkökulman ja sosiaalisen vastuun huomioimisesta hankinnoissa (aloitus 2013) sekä pilotoidaan osastojen toimesta kohdekohtaisia hankintaohjeistuksia, jotka sisällytetään viraston toimintajärjestelmän prosesseihin. Järjestetään koulutukset valmistelijakoulutuksen yhteyteen 2015–2016.	Helsingin kaupungin ympäristöpolitiikka, Energiapoliittiset linjaukset, hankintastrategia, Globaalin vastuun strategia, yhteistyötä ympäristökeskuksen kanssa	Yleinen osa hankintaryhmä ja HAO, osasto-kohtaisten hankintojen kehittäminen KPO, RAK, ARK, PAO,	Ympäristökriteeri 50 %:ssa hankinnoista 2015, kehitettyjen hankintaprosessien määrä, selvitys hankinnoissa käytettävistä hiililaskureista	2014–2016	Virkatyönä vastuosastolla, yleinen ohjeistus konsulttityönä
	B	1.2.2 Kehitetään asteittain vähäpäästöisten työ- ja kuljetuskonepalveluiden hankintaa osana ylläpidon ja rakentamisen hankkeita. Tehdään yhteistyössä Staran kanssa. Selvitetään kriteerien tuoma kustannusarvio hankintoihin pitkällä aikavälillä (2023 asti). Kaikkiin kilpailutukseen tuleviin konepalveluihin sisällytetään päästöluokitukseen pohjautuva kriteeri ja polttoaineen kulutuksen raportointivelvollisuus.	Covenant of Mayors, Helsingin ilmansuojelun toiminta-ohjelma 2008–2016 (II.4) ja Pääkaupunkiseudun ilmastostrategia 2030, EkoRak Infra 8.1.7	KPO/ ylläpitotoimisto, investointitoimisto, ohjelmointitoimisto	Valmiit kriteerit, luettelo ko. hankinnoista, päivitetty hankintaprosessin asiakirjat ja sopimusasiakirjat	2014–2015	Virkatyönä vastuosastolla

Rakennusviraston ympäristöohjelma 2013–2016

TAVOITE	PRIORI SOINTI	TOIMENPIDE	PÄÄTÖS, TAUSTASELVI- TYS, JOHON TOIMENPI- DE PERUSTUU	VASTUUTAHO (toimenpiteen toteuttaja)	MITTARI, SEU- RANTA	AIKA- TAULU	RESURSSIT, KUSTAN- NUKSET
---------	------------------	------------	---	--	------------------------	----------------	---------------------------------

2. ILMASTONMUUTOKSEN HILLINTÄ							
2.1 Edistetään energiatehokkuuden toimintamalleja rakentamisessa	A	2.1.1 Laaditaan lähes nolla energiarakentamisen yleisohjeet (2013) ja suunnitelualakohtaiset (LVIA, sähkö, rakenne- suunnittelu) ohjeet (2014) uudisrakentamiseen ja peruskorjauskohteisiin sekä varmistetaan niiden käyttöönotto. Aloitetaan lähes nollarakentamisen pilotointi 2015.	Rakennusten energia- tehokkuus direktiivi, Covenant of Mayors, KETS, EkoRak 8.3.9, Helsingin kaupungin ympäristöpolitiikka	RAK/ talotek- ninen toimisto, rakennutta- mistoimisto 1	Valmiit ohjeet ja niiden jal- kauttaminen	2013– 2014, jalkautami- nen 2015	Virkatyönä vastuu- osastolla, konsultti- työnä
	B	2.1.2 Parannetaan olemassa olevien matalaenergiaohjeiden soveltamista hanke- kohtaisella neuvonnalla. Tehostetaan op- pimista toteutuneista hankkeista.	KETS, Covenant of Mayors, EkoRak, Hel- singin kaupungin ympäristöpolitiikka	RAK/ talotek- ninentoimisto, rakennutta- mistoimisto 1, ARK/ arkkiteh- tuuritoimisto, tekninen toimis- to	Parannustoi- met vuosittain, Hankesuunni- telmaohjeen päivitys	2014– 2016	Virkatyönä vastuu- osastolla
	B	2.1.3 Osallistutaan Innovatiivisuutta jul- kisiin investointeihin -hankkeeseen, jossa kehitetään ratkaisuja ja työkaluja inno- vaatioiden tehokkaampaan hyödyntämi- sen hankinnoissa. Selvitetään ESCO mal- lin hyödyntämistä julkisissa hankinnoissa.	KETS, Covenant of Mayors Helsingin kau- pungin ympäristöpoli- tiikka	RAK/ talotek- ninen toimisto	Selvitys, kri- teeristö ja mal- li	2013– 2014	Virkatyönä vastuu- osastolla
2.2 Paranne- taan yleisten alueiden ener- giatehokkuutta	B	2.2.1 Toteutetaan ulkovalaisinlaitteiden uusimisen suunnitelmaa energiatehok- kuuden parantamiseksi sekä laaditaan ulkovalaistuksen tarveselvitys, jolla var- mistetaan alueiden tarkoituksenmukainen valaistus.	EuP-direktiivi ja Eu- roopan komission asetus, Covenant of Mayors, KETS, Ra- kennusviraston ener- giansäästösuunnitel- ma, Helsingin kau- pungin ympäristöpoli- tiikka	KPO/ ohjel- mointitoimisto	uusittujen va- laisimien ja ohjausjärjes- telmien mää- rä/vuosi, kWh/katupinta- ala, tarvesel- vityksen val- mistuminen	2013– 2016	selvitys konsultti- työnä, In- vestointi- määrära- haa

Rakennusviraston ympäristöohjelma 2013–2016

TAVOITE	PRIORI SOINTI	TOIMENPIDE	PÄÄTÖS, TAUSTASELVI- TYS, JOHON TOIMENPI- DE PERUSTUU	VASTUUTAHO (toimenpiteen toteuttaja)	MITTARI, SEU- RANTA	AIKA- TAULU	RESURSSIT, KUSTAN- NUKSET
	B	2.2.2 Parannetaan yleisten alueiden portaiden ja luiskien energiatehokkuutta: Soveltuvissa kohteissa vaihdetaan ylläpito sähköisestä sulanapidosta mekaaniseksi tai parannetaan järjestelmän automatiikkaa. Laaditaan portaiden tuote- ja palvelulinjaus sulanapidon tarpeellisuudesta ja vaihtoehtoista erityyppisissä kohteissa (2014).	Rakennusviraston energiansäästösuunnitelma, Helsingin kaupungin ympäristöpolitiikka	KPO/ ylläpito-toimisto, investointitoimisto, ARK/ suunnittelu-toimisto	kWh/m2, kok. kWh, CO ₂ /m2, tuote- ja palvelulinjauksen valmistuminen	2013 alkaen	Virkatyönä vastuosastolla
2.3. Vähennetään kuljetuksista johtuvia päästöjä: - kaivumaiden kuljetuspäästöjä -15 % vuoteen 2016 mennessä (vuodesta 2010) - lumenkuljetuksen päästöjä jättämällä 60 % lumesta alueelle	A	2.3.1 Vähennetään kaivumaiden kuljetuspäästöjä ylijäämämaiden määrää vähentämällä, hyötykäyttöä lisäämällä ja turvaamalla ylijäämämaiden vastaanotto-paikat.	Helsingin kaupungin päästövähennystavoitteet, KPO:n CO ₂ -laskenta, Helsingin kaupungin kaivumaiden hyödyntämisen kehittämisohjelma	KPO/ ohjelmointitoimisto	CO ₂ /tonni, keskimääräinen kuljetusmatka	2013–2016	Investointimäärärahaa
	B	2.3.2 Vähennetään lumen kuljetuksen päästöjä järkevöittämällä logistiikkaa, kasvattamalla kuormakokoja ja hyödyntämällä lumen varastoinnin mahdollisuudet paikallisesti kaupunginosan alueella tai vähintään urakka-alueella.	Helsingin kaupungin päästövähennystavoitteet, KPO:n CO ₂ -laskenta	KPO/ ylläpito-toimisto, ohjelmointitoimisto, ARK/ suunnittelutoimisto	CO ₂ /m3, keskimääräinen kuljetusmatka	2013–2016	Virkatyönä vastuosastolla
	C	2.3.3 Edistetään pysäköinninvalvonnassa vähäpäästöisyyttä kokeilemalla sähköautojen käyttöä ja valvomalla joutokäyntiä kaupunkialueella.	Covenant of Mayors, Helsingin ilmansuojelun toimintaohjelma 2008–2016	PAO/ pysäköinninvalvonta	sähköautojen pilotointi, joutokäynnin virhemaksujen määrä	2014 alkaen	Virkatyönä vastuosastolla

Rakennusviraston ympäristöohjelma 2013–2016

TAVOITE	PRIORI SOINTI	TOIMENPIDE	PÄÄTÖS, TAUSTASELVI- TYS, JOHON TOIMENPI- DE PERUSTUU	VASTUUTAHO (toimenpiteen toteuttaja)	MITTARI, SEU- RANTA	AIKA- TAULU	RESURSSIT, KUSTAN- NUKSET
2.4 Edistetään pyöräilyä kes- tävänä liikku- mismuotona.	A	2.4.1 Parannetaan ja täydennetään kan- takaupungin pyöräilyn tavoiteverkkoa siten, että reitit ovat laadullisesti jatkuvia ja sujuvia. Huomioidaan pyöräily viraston toimintatavoissa mm. päivittämällä tyyppi- piirustukset uusilla pyöräilyn suunnitte- luperiaatteilla ja selvittämällä pyörä- pysäköinnin parantamisen tarve ja toteu- tumahdollisuudet sekä kehittämällä pyö- räteiden ylläpitoa tarkentaen pääväylät ja niiden ylläpidon taso.	Kantakaupungin pyö- räilyn pääverkkoa koskeva toimintaoh- jelma (valmistuu 2013), Suunnittelupe- riaatteet, Helsingin ilmansuojelun toimin- taohjelma, Pääkau- punkiseudun ilmasto- strategia 2030, Yh- teistyössä KSV:n ja HSL:n kanssa	KPO/ ohjel- mointitoimis- to, investointi- toimisto, yllä- pitotoimisto	Päivitetyt tyyppiirius- tukset, pysä- köinnin tar- veselvitys, tal- viylläpidon kehitystoimet	2013– 2016	Virkatyönä vastuu- osastolla
2.5 Vähennetään vanhoilta kaatopaikoilta tulevia kasvi- huonekaasuja	D	2.5.1 Kunnostetaan Vuosaaren vanha kaatopaikka laadittavan kunnostussuun- nitelman mukaisesti kasvihuonekaasujen vähentämiseksi ja valunnan ravinne- kuormituksen vähentämiseksi Itämereen.	Helsingin kaupungin ympäristöpolitiikka	KPO/ ohjel- mointitoimis- to, investointi- toimisto	Kunnostus- suunnitelma, kunnostuksen aloittaminen	2015 alkaan	Vaatii to- teutuak- seen lisä- resursseja
3. ILMASTONMUUTOKSEEN VARAUTUMINEN							
3.1 Varaudutaan ilmaston- muutoksen muuttuviin olosuhteisiin ja ääri-ilmiöihin	A	3.1.1 Laajennetaan kasvien ja puiden lajivalikoimaa sopimaan paremmin muut- tuviin ilmasto-oloihin. Seurataan kokeiltu- jen lajien menestymistä.	Kasvien käytön linja- us, Kaupungin ympä- ristöpolitiikka	KPO/ ylläpito- toimisto, in- vestointitoi- misto, ARK/ suunnittelu- toimisto	5-10 uutta lajia tai lajiket- ta/vuosi, seu- rantaraportit	2013– 2016	Virkatyönä vastuu- osastolla
	B	3.1.2 Laaditaan rakennusviraston kes- keisten toimintojen varautumissuunnitel- ma sään ääri-ilmiöiden varalle yhteistyös- sä tärkeimpien sidosryhmien kanssa. Vi- raston valmiussuunnitelma päivitetään tämän pohjalta. Suunnitelmaan sisältyy merkittävien varautumistoimintojen kus- tannustarkastelu suhteessa mahdolliseen vahinkoon ilman toimia.	PKS ilmastonmuutok- sen sopeutumisen strategia, Kaupungin ympäristöpolitiikka	Kaikki osastot, käynnistys HAO	Varautumis- suunnitelma	2015	Virkatyönä vastuu- osastoilla

Rakennusviraston ympäristöohjelma 2013–2016

TAVOITE	PRIORI SOINTI	TOIMENPIDE	PÄÄTÖS, TAUSTASELVI- TYS, JOHON TOIMENPI- DE PERUSTUU	VASTUUTAHO (toimenpiteen toteuttaja)	MITTARI, SEU- RANTA	AIKA- TAULU	RESURSSIT, KUSTAN- NUKSET
	B	3.1.3 Parannetaan viherkatto ja -seinäosaamista ja pilotoidaan koekohteita. Hyödynnetään tutkimustuloksia, tehdään tutkimusyhteistyötä ja seurataan kansainvälisiä käyttökokemuksia hulevesien hallinnan, monimuotoisuuden ja rakennustekniikan näkökulmista.	Keinoja ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi Helsingin kaupungissa - BaltCICA hankkeen selvitys	ARK/ arkkitehtuuritoimisto, tekninen toimisto, suunnittelu- toimisto, RAK/ talotekninen toimisto, rakennuttamistoimisto 1	Kontaktit kotimaassa ja kansainvälisesti, seminaarit (2014), kohteiden lukumäärä	2014 alkaen	Virkatyönä vastuosastoilla
3.2 Torjutaan vieraslajien leviämistä	C	3.2.1 Laaditaan vieraslajilinjauksen yleisten alueiden toimenpideohjelma ja osallistutaan valtakunnalliseen jättiputken torjunta- ja hävityskampanjaan.	Kansallinen vieraslajistrategia	ARK/ suunnittelutoimisto, KPO/ ylläpito- toimisto, KPO/ ohjelmointi- toimisto	Toimenpideohjelman laatiminen ja jalkauttaminen, puhdistetut kohteet	2014–2016	Virkatyönä vastuosastolla
4. EKOLOGISESTI KESTÄVÄ RAKENTAMINEN							
4.1 Parannetaan kestävä rakentamisen edellytyksiä	A	4.1.1 Laaditaan kestävä rakentamisen suunnittelun ohjeistus rakennussuunnittelun tueksi. Huomioidaan passiivien energia- ja nollarakentamisen ohjeet. Ohjeen käyttöönotto osastolla.	EkoRak 8.3.9, Covenant of Mayors, KETS	ARK/ tekninen toimisto, arkkitehtuuritoimisto	Ohjeistus ja sen käyttöönotto	2013–2014	Virkatyönä vastuosastolla
	B	4.1.2 Päivitetään urakka-asiakirjat huomioidaan työmaiden ympäristönäkökohdat paremmin. Huomioidaan erityisesti työmaiden hulevedet, pölyntorjunta, jäteohjeistus, roskaaminen ja polttoaineen kulutus. Vaaditaan samoja periaatteita myös kolmansilta osapuolilta kaivuilmoituksen yhteydessä. Varmistetaan ympäristösuunnitelman seuranta, materiaali- ja jätemäärien seuranta ja jätteen synnyn ehkäisyn huomioiminen.	EkoRak 9.4, Uusi jätelaki, EkoRak-Infra 8.2	RAK/ talotekninen toimisto ja rakennuttamistoimisto 2, KPO/ investointitoimisto, ylläpito- toimisto, PAO/ alueiden käyttö, HAO/ kehittämisspalvelut	Päivitetyt asiakirjat, seurannalle järjestelmä	2014–2016	Virkatyönä vastuosastolla

Rakennusviraston ympäristöohjelma 2013–2016

TAVOITE	PRIORI SOINTI	TOIMENPIDE	PÄÄTÖS, TAUSTASELVI- TYS, JOHON TOIMENPI- DE PERUSTUU	VASTUUTAHO (toimenpiteen toteuttaja)	MITTARI, SEU- RANTA	AIKA- TAULU	RESURSSIT, KUSTAN- NUKSET
4.2 Edistetään resurssitehokkuutta ehkäisemällä jätteen syntyä, edistämällä kierrätystä sekä hyötykäyttöä rakentamisessa	A	4.2.1 Lisätään kaivumaiden ja purkumateriaalien, kuten asfaltin ja betonin hyödyntämistä rakennuskohteissa mm. suunnittelun ja rakennuttamisen ohjeistuksen, massakoordinaation ja valvonnan avulla. Kehitetään purkumateriaalien hyötykäytön ohjeistusta (betoni, tiili ja asfaltti) rakentamisessa.	EkoRak Infra 6.3.3, 7.2.3, 8.2.7 Helsingin kaivumaiden hyödyntämisen kehittämisohjelma, KPO:n CO2-hanke	KPO/ ohjelmointitoimisto ja investointitoimisto, yhteistyötä Staran kanssa	Hyödynnettyjen massojen ja purkumateriaalin määrä/vuosi	Kierrätysasfaltin käyttöaste 50 % 2016, muut 2013–2016	Virkatyönä vastuosastoilla, investointiraha
	B	4.2.2 Laaditaan infrarakentamisessa materiaalien käytön linjaukset, joissa huomioidaan ekologisuus, ilmastonmuutoksen vaikutukset materiaalien kestävyteen sekä materiaalien kierrättämisen ja hyötykäytön mahdollisuudet ja riskit.	EkoRak Infra 6.1.4	KPO/ investointitoimisto, ARK/ suunnittelutoimisto	Linjauksen valmistuminen	2014–2016	Virkatyönä vastuosastoilla, investointiraha
5. ILMANSUOJELU JA KATUPÖLY							
5.1 Parannetaan työmaiden pölyntorjuntaa	A	5.1.1 Tehdään investointikohteisiin työstä aiheutuvien häiriöiden arviointi ja suunnitelmat tilapäisistä liikennejärjestelyistä sekä tehostetaan hankkeiden etenemisen asiantuntijavalvontaa. Parannetaan Häitaton-menetelmän hyödyntämistä urakka-asiakirjojen muokkaamisessa arvion mukaiseksi. Alueiden käyttöluvuissa arvioidaan hankekohtaisesti lupaehdot.	HAITATON – menetelmä, sitova toiminnallinen tavoite	KPO/ investointitoimisto, ohjelmointitoimisto, PAO	Käyttöön KPO:n investointihankkeissa sekä merkittävässä PAO:n alueiden käyttöluvuissa, PM10 hiukkasten ylityskerrat/vuosi	2013 alkaen	Virkatyönä vastuosastoilla
5.2 Parannetaan ilmanlaatuun positiivisesti vaikuttavia tekijöitä	A	5.2.1 Pidetään puukujanteet hyväkuntoisina korvaamalla vaurioituneet puut (100kpl/vuosi) ja tutkimalla katupuiden huonokuntoisuuteen vaikuttavia tekijöitä, kuten katujen suolausta.	Sitova tavoite 2013, Kaupunkipuustrategia	ARK/ suunnittelutoimisto, KPO/ ylläpito-toimisto	korvattavia puita vähintään 100kpl /vuosi, tutkimustulokset	2013–2016	Virkatyönä vastuosastoilla, investointiraha

Rakennusviraston ympäristöohjelma 2013–2016

TAVOITE	PRIORISOINTI	TOIMENPIDE	PÄÄTÖS, TAUSTASELVI- TYS, JOHON TOIMENPI- DE PERUSTUU	VASTUUTAHO (toimenpiteen toteuttaja)	MITTARI, SEU- RANTA	AIKA- TAULU	RESURSSIT, KUSTAN- NUKSET
5.3 Kehitetään ilmansuojelun pitkän aikavälin toimenpiteitä (järjestelmätaso) ympäristöpolitiikan mukaisesti	B	5.3.1 Varaudutaan ympäristöpolitiikan asettamiin tavoitteisiin hengitettävien hiukkasten vuorokausiraja-arvon puolittumisesta tarkastelemalla eri skenaarioiden pohjalta vaihtoehtoja tavoitteen toteuttamiseen.	Kaupungin ympäristöpolitiikka	KPO/ ylläpito-toimisto	Selvitys ja toimenpiteet sen jälkeen	2015	Virkatyönä vastuosastolla
	C	5.3.2 Arvioidaan ja priorisoidaan Nastatutkimusohjelman perusteella toimenpiteet kitkarenkaiden käytön edistämiseksi.	Helsingin kaupungin ilmansuojelun toimintaohjelma, yhteistyössä ympäristökeskuksen ja kaupunkisuunnitteluviraston kanssa	KPO/ ylläpito-toimisto ja ohjelmointitoimisto	Arvio ja päätös jatkotoimenpiteistä	2013	Virkatyönä vastuosastolla
5.4 Kehitetään katupölyä vähentäviä toimenpiteitä ja laajennetaan hyvät käytännöt toimintaan.	B	5.4.1 Tutkitaan kokonaisvastuuhoidon toimivuutta ja vaikutuksia ilmanlaatuun Katajannokalla. Päivitetään ylläpidon tuotekortit ReDust -hankkeen tulosten perusteella.	Helsingin kaupungin ilmansuojelun toimintaohjelma 2008–2016, ReDust hanke	KPO/ ylläpito-toimisto ja ohjelmointitoimisto	Pilotoinnin tulokset, PM10 hiukkasten ylityskerrat/vuosi	2014–2016	Virkatyönä vastuosastolla, konsultti
6. MELUNTORJUNTA							
6.1 Kehitetään meluntorjuntaa	B	6.1.1 Rakennetaan melusteitä nykyisen maankäytön suojaamiseksi tai uusilla kaava-alueilla investointiohjelman mukaisesti ja ylijäämämassoja hyödyntäen. Tehdään yhteistyötä Liikenneviraston kanssa yleisten teiden ja rautateiden melusteiden osalta.	Meluntorjunnan toimintasuunnitelma tai asemakaava	KPO/ investointitoimisto, ohjelmointitoimisto, ARK/ suunnittelutoimisto	€/vuosi (maankäytön suojaamiseksi rakennetut ja kaava-alueiden melusteet)	jatkuva	Investointimääräraha
	C	6.1.2 Selvitetään pienirakeisten päällysteiden ympäristömelun todellinen aleneminen sekä kulutuksen kestävyys katuympäristössä. Tarkistetaan tarvittaessa päällysteen käyttösuunnitelmaa.	Meluntorjunnan toimintasuunnitelma, selvitys päällysteiden käyttökohteista, Eko-Rak-Infra 6.2.3	KPO / ylläpito-toimisto, ARK/ suunnittelutoimisto	selvitys	2014	Virkatyönä vastuosastolla

Rakennusviraston ympäristöohjelma 2013–2016

TAVOITE	PRIORI SOINTI	TOIMENPIDE	PÄÄTÖS, TAUSTASELVI- TYS, JOHON TOIMENPI- DE PERUSTUU	VASTUUTAHO (toimenpiteen toteuttaja)	MITTARI, SEU- RANTA	AIKA- TAULU	RESURSSIT, KUSTAN- NUKSET
---------	------------------	------------	---	--	------------------------	----------------	---------------------------------

	C	6.1.3 Jatketaan hiljaisten päällysteen käyttöä meluntorjuntaohjelman päivitetyn listauksen mukaan.	Meluntorjunnan toimintasuunnitelma, selvitys päällysteiden käyttökohteista	KPO/ ylläpito-toimisto	m2	jatku- vaa	Investoin- timäärära- ha
--	---	--	--	------------------------	----	---------------	--------------------------------

7. YMPÄRISTÖTIETOISUUS JA -VASTUULLISUUS

7.1 Parannaan energia- tehokkuustie- toisuutta Hel- singin kaupun- gin työntekijöi- den ja kiinteis- töjen käyttäji- en keskuudes- sa.	A	7.1.1 Tehostetaan ja selkeytetään energiakatselmusten toimenpiteiden toteuttamista, seurantaa ja sen vaikutusta energiansäästöön yhteistyössä tilakeskuksen kanssa.	KETS, Covenant of Mayors	RAK/ talotek- ninen toimisto	seurantatyöka- lun kehittämi- nen, hyvien käytäntöjen levittäminen	2015	Virkatyönä vastuu- osastolla
	B	7.1.2 Kehitetään reaaliaikaista kulutus- ja olosuhdeseurantaa sekä käyttäjää, että ylläpitoa palvelevaan suuntaan.	KETS, Covenant of Mayors	RAK/ talotek- ninen toimisto	hankkeiden tulokset	2013– 2016	Virkatyönä vastuu- osastolla, hankkees- sa erillis- rahoitus
	C	7.1.3 Parannetaan energian kulutusseurannan tunnettavuutta kouluttamalla ja konsultoimalla mm. ekotukihenkilöitä ja muuta kaupungin henkilökuntaa. Tuetaan hallintokuntia energiansäästötoimintasuunnitelmien toteuttamisessa.	KETS, Covenant of Mayors, ESNK:n toimintasuunnitelma	RAK/ talotek- ninen toimisto	koulutusten määrä, toi- menpiteiden raportointi ja seuranta	2013– 2014	Virkatyönä vastuu- osastolla
	B	7.1.4 Annetaan rakennuksen luovutuksen yhteydessä ja sen jälkeen huolto- ja ylläpito henkilöstölle sekä isännöitsijöille konsultointia ja perehdytystä talotekniikasta energiatehokkuuden ja hyvän sisäilmanlaadun takaamiseksi. Kehitetään prosessia.	Covenant of Mayors, EkoRak (9.2.1), ESNK:n toimintasuunnitelma	RAK/ talotek- ninen toimisto ja ARK	Prosessin ke- hittäminen, konsultointi- ja neuvontakerto- jen määrä	2014– 2016	Virkatyönä vastuu- osastolla

Rakennusviraston ympäristöohjelma 2013–2016

TAVOITE	PRIORI SOINTI	TOIMENPIDE	PÄÄTÖS, TAUSTASELVI- TYS, JOHON TOIMENPI- DE PERUSTUU	VASTUUTAHO (toimenpiteen toteuttaja)	MITTARI, SEU- RANTA	AIKA- TAULU	RESURSSIT, KUSTAN- NUKSET
7.2 Ehkäistään tapahtumista aiheutuvaa roskaantumista	B	7.2.1 Edistetään Greening events -hankkeen tuloksia kestävästä tapahtumista mm. kehittämällä tapahtumalupien ympäristökriteerejä ja ottamalla tapahtumien ympäristöopas mukaan lupaprosessiin.	Helsingin kaupungin ympäristöpolitiikka	PAO/ alueiden käyttö	Hankkeen tuloksien vieminen lupasiakirjoihin, valvonta	2013–2016	Virkatyönä vastuosastolla
7.3 Vahvistetaan vapaaehtoistyönkoodinointia ja vapaaehtoisten määrää vähintään 10 % vuosittain.	B	7.3.1 Lisätään kaupunkilaisten vapaaehtoistyötä yleisten alueiden puhtaanapidossa ja muissa puistotoissa. Vieraslajien torjuntaa kehitetään yhtenä vapaaehtoistyönä muotona. Vieraslajitalkoiden määrää lisätään asukas- ja puistokummitoiminnassa.	Käsikirjat puistokummeille ja puistokummiyhjääjille, kansallinen vieraslajistrategia	KPO/ ylläpito-toimisto	Vapaaehtoisten määrä, vieraslajitalkoiden määrä, osallistujamäärä, puhdistettujen kohteiden määrä	2013–2016	Virkatyönä vastuosastolla
7.4 Kehitetään luontopolkujen tekemistä vuorovaikutteiseksi	C	7.4.1 Uusitaan luontopolkuja vuorovai- kutteisesti asukkaiden kanssa. Selvitetään mahdollisuudet yhdistää luontopolut Kotikaupunkipolkujen yhteyteen ja edistetään syntyvää yhteistyötä.	Selvitys Helsingin luontopolkujen nykytilasta	KPO/ ylläpito-toimisto, ARK/ suunnittelutoimisto	toteutettujen polkujen määrä/vuosi	2013–2016	Virkatyönä vastuosastoilla
8. HULEVEDET, PIENVEDET JA ITÄMERI							
8.1 Edistetään tulva- ja hulevesien hallintaa sekä toimintamalleja	B	8.1.1 Poimitaan kansallisesta hulevesioppaasta tarkennetut ohjeet yleisten alueiden hanke- ja rakentamissuunnitteluun ja urakka-asiakirjoihin sekä lupamenetelyyn.	Hulevesistrategia	KPO / investointitoimisto, ohjelmointitoimisto, PAO	Päivitetyt ohjeet, (Kaupunkivesiryhmä seuraa)	2014–2015	Virkatyönä vastuosastolla
	B	8.1.2 Seurataan ja tutkitaan Kuninkaantammen hulevesiprojektin toteutusta hulevesien laadun ja määrän osalta. Seurannan tulokset viedään suunnittelun tueksi. Tehdään pitkän ajan hoitosuunnitelma yleisille alueille, niin että hulevesien luonnonmukainen hallinta toimii säilyttäen viheralueiden virkistysarvot ja luonnon monimuotoisuuden. Tehdään Kunin-	Hulevesistrategia, Kuninkaantammen pilottiprojekti, Itämerihaaste, PKS ilmastomuutokseen sopeutumisen strategia, Tehdään yhteistyötä Kuninkaantammen projektin kanssa	KPO/ investointitoimisto, ylläpito-toimisto, ARK/ suunnittelutoimisto	Kuninkaantammen alueelta tuleva veden laatu ja määrä, valmistunut hoitosuunnitelma, valmistunut viherkerroin-	2013–2015	Virkatyönä vastuosastolla, yhteistyössä Helsingin yliopiston kanssa, (seuranta ja 4

Rakennusviraston ympäristöohjelma 2013–2016

TAVOITE	PRIORI SOINTI	TOIMENPIDE	PÄÄTÖS, TAUSTASELVI- TYS, JOHON TOIMENPI- DE PERUSTUU	VASTUUTAHO (toimenpiteen toteuttaja)	MITTARI, SEU- RANTA	AIKA- TAULU	RESURSSIT, KUSTAN- NUKSET
---------	------------------	------------	---	--	------------------------	----------------	---------------------------------

		kaantammen yleisille alueille viherker- rointarkastelu ILKKA-hankkeen kokemus- ten perusteella.	(Taske, KSV).		tarkastelu		gradua)
	B	8.1.3 Selvitetään suunnitteluratkaisut kolmessa hulevesitulvariskikohteessa. Selvityksen perusteella aloitetaan yksit- täisten kohteiden hulevesisuunnitelmien laatiminen ja toteutus. Pyritään löytä- mään tyyppiratkaisuja, jotka olisivat to- teutettavissa useammassa kohteessa.	Hulevesistrategia	ARK/ suunnit- telutoimisto, KPO/ inves- tointitoimisto, ohjelmointitoi- misto	Parannustoi- menpiteet koh- teissa, hule- ja kaupunki- vesiryhmät seuraavat.	2013– 2016	Lisäresurs- seja koh- dennettu- na hule- vesiratkai- sujen to- teuttami- seen
	D	8.1.4 Toteutetaan Tulvakohteiden määrit- tely -selvityksessä A-luokan kohteiksi määritellyt tulvasuojelukohdeet valmiiksi (Vartiokylänlahden tulvavalli).	Tulvavesistrategia	KPO / inves- tointitoimisto	Toteutuneiden osuuksien lis- taus, kustan- nukset €/vuosi	2014– 2016	Investoin- tirahaa noin 3M€
8.2 Paranne- taan pienvesi- en tilaa	B	8.2.1 Liitetään valuma-alue tiedot (valu- ma-alue rajat ja vesimäärät) osaksi alue-, hanke- ja toteutussuunnitelmien lähtötie- toja. Suunnitelmissa otetaan huomioon valuma-alueen dynamiikka ja osavaluma- alueet.	Pienvesiohjelma, Hu- levesistrategia	ARK/ suunnit- telutoimisto, KPO/ inves- tointitoimisto	Aluesuunnitel- maohjeistuk- sen päivittämi- nen	2014 alkaan	Virkatyönä vastuu- osastolla
	C	8.2.2 Toteutetaan PURO-2 hankkeessa suunnitellut kunnostukset Näsinojalla. Toteutetaan pienvesien kunnostuksia (pu- rot, lammet, lähteet) vuosittain.	Pienvesiohjelma, PU- RO-hankkeet, kau- pungin ympäristöpoli- tiikka	KPO/ ylläpito- toimisto	Kunnostetut purot	2015– 2016	Investoin- tirahaa, Virkatyönä vastuu- osastolla
8.3 Vähennet- ään lumen merikaadosta aiheutuvaa meren ja ran- tojen roskaan- tumista	D	8.3.1 Selvitetään keinoja lumen merikaa- dosta aiheutuvan roskaantumisen vähentä- miseksi ja vaihtoehtoisia menetelmiä lumen merikaadolle.	Lumen läjityksen ympäristövaikutukset Helsingissä, Helsingin kaupungin ympäristö- keskuksen julkaisuja 3/2012	KPO/ ylläpito- toimisto	Selvityksen valmistuminen	2015	Virkatyönä vastuu- osastolla

Rakennusviraston ympäristöohjelma 2013–2016

TAVOITE	PRIORI SOINTI	TOIMENPIDE	PÄÄTÖS, TAUSTASELVI- TYS, JOHON TOIMENPI- DE PERUSTUU	VASTUUTAHO (toimenpiteen toteuttaja)	MITTARI, SEU- RANTA	AIKA- TAULU	RESURSSIT, KUSTAN- NUKSET
---------	------------------	------------	---	--	------------------------	----------------	---------------------------------

9. LUONNON MONIMUOTOISUUDEN TURVAAMINEN							
9.1 Paranna- taan luonnon monimuotoi- suutta	A	9.1.1 Tehdään selvitys metsäisen suoje- luverkoston perustamisesta yhteistyössä ympäristökeskuksen ja kaupunkisuunnit- teluviraston kanssa	Strategiaohjelma	ARK/suunnitte- lutoimisto	Selvityksen valmistuminen	2013	Virkatyönä vastuu- osastolla
	B	9.1.2 Edistetään luonnonmukaisten vi- heralueiden monimuotoisuutta laatimalla Luonnonhoidon työohje ja ottamalla se käyttöön luonnonhoidon prosesseissa. Ohjeita tehdään metsistä, niityistä ja maisemapelloista, pienvesistä ja vesialu- eista sekä luonnon suojelualueista.	Luonnonhoidon linja- us, LUMO, Kaupungin ympäristöpolitiikka	ARK/ suunnit- telutoimisto, KPO/ ylläpito- toimisto	Ohjeen valmis- tuminen, käyt- töönotto	2013– 2016	Virkatyönä vastuu- osastolla
	C	9.1.3 Sisällytetään ranta-alueiden ja ruo- vikoiden hoito tuotekortteihin ja rekiste- reihin. Selvitetään rantojen tyypit ottaen huomioon monimuotoisuuden näkökulma.	LUMO, Luonnon hoi- don linjaukset ja tuo- tekortit, huomioidaan Meri-Helsingin kehiti- tämishjelma	KPO/ ylläpito- toimisto, oh- jelmointitoi- misto, ARK/ suunnittelutoi- misto	Päivitetyt tuo- tekortit ja re- kisterit, selvi- tys	2014– 2016	Virkatyönä vastuu- osastolla, konsultti- työ
	C	9.1.4. Laaditaan ekosysteemipalvelutar- kastelu yhteen aluesuunnitelmaan osana aluesuunnitelmien kehitystyötä. Arvioi- daan tarkastelun tulokset.	LUMO, Luonnon hoi- don linjaukset, luon- totietojärjestelmä, luonnonsuojeluohjel- ma, Kaupungin ympä- ristöpolitiikka	ARK/ suunnit- telutoimisto	Tarkastelu, arvio, mene- telmien yhdis- täminen osaksi suunnittelua	2013– 2016	Virkatyönä vastuu- osastolla, konsultti- työ